

ÖĞRENCİ BAŞARISINI ARTTIRMADA AİLENİN ÖNEMİ

- ✚ Öğrenci velileri çocuklarının daha nitelikli yetiştirebilmesi için okul yönetimi ve öğretmenlerle işbirliği yapmak zorundadır. Kuşkusuz anne babalar çocuklarını en yakından tanıyan kişilerdir. Anne babalar çocuklarının ilgi ve ihtiyaçları ile kişilik özelliklerini yakından izleyerek öğretmene çok yararlı bilgiler verebilirler. Hatta ortaya çıkan sorunların çözülmesinde işbirliği yaparak birlikte çalışabilirler. Böylece anne baba çocuğuna karşı nasıl davranması gerektiği konusunda da bilgi sahibi olur.
- ✚ Okulun öğrenciye istenilen davranışları tek başına kazandırması olanaklı değildir. Okulda öğrenciye kazandırılan bilgi, beceri ve davranışlar evde aileler tarafından desteklenip pekiştirilmez ise kısa zamanda unutulur.
- ✚ Aile katılımı yüksek olduğunda öğretmenler; çocuklar hakkında ev ve aile ortamlarını da içeren daha geniş bir perspektife sahip olacaklarından, çocukların evle bağlantılı bireysel gereksinmelerine, stres etkenlerine ve değişimlerine daha duyarlı olarak, çocukların ve ailelerin ihtiyaçlarını daha anlayışlı ve çocuk merkezli etkin bir biçimde karşılanmasına yardımcı olurlar.

Bir öğrencinin okul başarısına kaynak olarak sadece çocuğun yetenek ve zekâsı görülmemelidir. Anne babalar çocuğun öğrenme ve başarı sağlamasında bizzat sorumlu olmasalar da başarı ve öğrenmeyi sağlayıcı şartların hazırlanmasından direkt sorumludur. Çocuğunu iyi tanımayan, çocuğunun olumlu ve olumsuz davranışları hakkında bilgi sahibi olmayan, bulunduğu yaş grubundaki çocukların ilgi ve eğilimlerinden habersiz anne ve babaların bu sorumluluğu yerine getirmesi çok zordur. Aileler bu sorumluluklarını eğitim sürecine katılıp çocuklarına destek vererek kolayca yerine getirebilirler.

OKUL BAŞARISINDA AİLENİN ROLÜ

- Aile çocuğun şekillenmesini sağlayan kurumdur. Yarattığı kurallar ve kuralsızlıklarla çocuğu okula yollar.
- İstekleri çocuklarının bilgilenmesi ve sosyalleşmesidir.
- Bunu sağlamak için okulla işbirliği yapmak, denetlemek ve evdeki köprü olmak zorundadır. •
- Tüm sorumluluğu üstlenemeyeceği gibi, okula da bırakamaz.
- Ailenin görevi en baştan, uygun ortamı hazırlamak, kararlı olmak ve kontrol etmektir.

OKUL BAŞARISIZLIĞI

Çocuğun ya da gencin, bir eğitim öğretim döneminden daha uzun süre ile hemen her dersten, gelişim düzeyinin ve yeteneklerinin altında başarı göstermesi ve bu başarısızlığı bir türlü telafi edememesi durumudur.

Okul Başarısızlığının Nedenleri

- ✚ Çocuğun belli bir hedefinin olmaması.
- ✚ Ailenin eğitim hataları; anne baba tutumları arasındaki kararsızlık.
- ✚ Aşırı kısıtlılığa yol açan anne baba davranışları nedeniyle çocukta kendine güven duygusunun oluşmaması.
- ✚ Anne babanın çocuğa yeterli zamanı ayırmaması.
- ✚ Çocuğun sorumluluk almaya ve başladığı işi bitirmeye alışmaması.
- ✚ Aile içi şiddet.
- ✚ Kardeşler arasında ayırım yapılması.
- ✚ Kardeşler arasından birinin diğerinden daha az sevildiğine şüphe duyulması, onun psikolojik ve akademik gelişiminde çatışmalar ve gerilemeler meydana getirebilmektedir. Bu yüzden okuldaki başarısı ve arkadaşlık ilişkileri de olumsuz yönde etkilenecektir. Anne-baba tarafından kardeşler arasında mukayese yapılması ne kadar yanlışsa, başarılı olan diğer tanıdık çocukları örnek göstererek kendi çocuğunun da öyle olmasını istemek o kadar hatalıdır. Bu yanlışlık maalesef birçok anne-baba tarafından yapıla gelmektedir.
- ✚ Televizyon, bilgisayar gibi etkinliklerin kullanımına sınırlama getirilmemesi.
- ✚ Sportif faaliyetlerin, müzik dinleme, resim yapma gibi etkinliklerin kısıtlanması gereksiz görülmesi.
- ✚ Anne baba arasında sağlıklı bir iletişimin olmaması,
- ✚ Çocuğun ihmal edilmesi ve istismarı
- ✚ Anne babanın kaygı düzeylerinin yüksek olması.
- ✚ Çocuk üzerine aşırı beklentiler.
- ✚ Anne babanın okula karşı tutumu.
- ✚ Çocuk-aile ve aile-okul ilişkilerinin zayıflığı. Her çocuk, öğrenme ve bu alanda başarıya isteğini öncelikle ailede kazanır. Çocuğun baba ve anneden görmüş olduğu ilgi ve sevgi onu doğal olarak öğrenmeye iter.
- ✚ "4. Eğitim Bileşenleri Araştırma Raporuna" göre, anne-baba sevgisi ve şefkatine doyan çocukların hem özgüveni, hem de okul başarısı daha yüksek oluyor. Anne-baba tarafından yapılan maddi fedakârlıklar, çocukların mutlu ve başarılı olması için yeterli gelmiyor. Huzurlu bir ev ortamı olmayan, anne-baba ve kardeşleriyle paylaşmaya dayalı iletişim kuramayan,

sevgi ve hoşgörüye dayalı ilişkiler geliştiremeyen çocuklar, okul hayatında da uyumsuz ve başarısız oluyor. Okulunu, özellikle başarılı arkadaşlarını ve ders çalışmayı da sevmiyor.

- ✚ Araştırma raporunda, öğrencilerin 23'te 1'inde görülen, "okul başarısında düşüş, arkadaş ilişkilerinde sorunlar, sosyalleşmeye karşı ilgisizlik, tahammülsüzlük, her şeye karşı çıkma, asabileşme, madde kullanma eğilimi, öfke patlamaları" gibi olumsuz tepkilerin ülkemizde son yıllarda artış gösteren, "ayrılık, boşanma, göç, ekonomik sıkıntılar, hastalıklar, işsizlik, ikinci evlilik gibi etkenler yanında anne-babanın madde bağımlılığı, okur-yazar olmaması, çocukluğunda yeterli sevgi görmemesi, çocuktan aşırı beklenti içinde olunması, suça bulaşma ve sabıkalı olması, işyerindeki sorunları, çocuğa dönük aşırı korumacılık ve aşırı kontrol, yeni bir kardeş doğumu" gibi nedenlerle oluşan psikolojik sorunların çocuklara doğrudan yansıtılması sonucunda oluştuğu belirtilirken, anne-babaya düşen görevin, olumsuz etkenleri en aza indirmek ve sorunları olabildiğince çocuklara yansıtılmamak olduğu kaydedildi.

ÖĞRENCİ BAŞARISINI ARTTIRMADA AİLENİN KATILIMI NEDİR?

Ailenin eğitim sürecine katılımı; anne-babaların eğitim kurumuna devam eden çocuklarının gelişimlerine ve eğitimlerine katkıda bulunmalarıdır. Aile katılımı, öğrencilerin akademik başarısını gerçekleştirebilmek için okuldaki öğrenimi tamamlayıcı ve destekleyici bir faktör olarak ortaya çıkmıştır. Veli okul işbirliğinin de temel amacı velilerin katılımı ve desteği ile öğrenci ve okul başarısını yükseltmektir.

ÖĞRENCİ BAŞARISINI ARTTIRMADA AİLENİN ROLÜ NEDİR?

- ✚ **Etkin bir zaman planlaması ve yönetimi konusunda çocuğa yardımcı olma:** Çocukla birlikte günlük, haftalık çalışma planlarının yapılması ve yapılan bu planların çocuk tarafından uygulanıp uygulanmadığı sürekli izlenmelidir.
- ✚ **Ev ödevlerine yardımcı olma:** Çocuğun ödevlerini tam ve doğru olarak yapıp yapmadığını kontrol etmek, ödevini yapması için teşvik etmek, araç gereç ve ortamı sağlamak, karşılaştığı sorunları onunla tartışarak çözüm bulmasına yardımcı olmak gibi etkinlikler ailenin rolleridir.
- ✚ **Okuldaki etkinlikler konusunda öğrenci ile konuşma ve tartışma:** Ailenin okulda yapılanlarla ilgili öğrenciyle sürekli iletişim halinde olması yapılanları tartışma olanağı sağlaması, çocuğun öğrenmesine ilgi gösterdiğini ortaya koymasının en etkili yollarından biridir.
- ✚ **Okul etkinliklerine katılma yoluyla öğrenciye destek olma:** Ailenin bu konudaki rolü öğrencinin okuldaki eğitsel sosyal ve kültürel etkinliklerde doğrudan görev almasına teşvik etmekten, düzenlenen etkinliklere izleyici olarak katılmaya kadar değişik

düzeylede kendini gösterebilir. Kültürel ve sportif etkinliklere, konferans ve yarışmalara katılarak çocuklarına moral destek sağlayabilir, onların okuldaki başarılarına önem verdiklerini gösterebilir. Bu yolla hem çocuklarını onure etme fırsatı yakalamış olurlar hem de onları çalışma ve başarılı olmaya teşvik edebilirler.

- ✚ **Başarısızlık yerine başarılı kadarına memnuniyet göstermek öğrencinin çalışma isteğini çoğaltacaktır:** Sürekli başarısız olduğu söylenen öğrenci bir süre sonra kendini öyle kabul edecek ve gayret etmeyi bırakacaktır. Oysa küçük başarıları fark edilen ve beğeni ile karşılanan çocuklar daha iyisi için uğraşacaklardır.
- ✚ **Aile, çocuklarının çalışma isteğini artırmalı; kaygılarını giderici rol oynamalı:** "Sen bizim evlâdımızsın. Sana olan sevgimiz sınavla ilgili değil. Sınavı kazanamazsan da sen bizim evlâdımızsın ve seni yine seveceğiz. Ama kazanman için de üzerimize düşeni yapacağız. Senin de elinden geleni yapacağına inanıyoruz. Ama elinden geleni yaptıktan sonra da kazanamaman bizce çok doğal." şeklinde telkinlerde bulunmalıdır.
- ✚ **Aile, düzenlenen veli toplantıları ve seminerleri kaçırmamalı, sınav sistemi hakkında bilgi sahibi olmalı, çocuklarıyla birlikte heyecanlanmalıdır.**

Aile katılım ve desteğinin dozunun çok iyi ayarlanması gerekir. Aşırı ilgi, özellikle ilkököl düzeyinde çocuğun bağımsızlık gelişimini engelleyeceği gibi daha üst sınıflarda arkadaş ve akranları arasında onu zor duruma sokabilir. Diğer yandan bu aşırı ilgi okulun işleyişine de müdahale olarak algılanıp, okul-aile ilişkilerinin bozulmasına sebep olabilir. Bu nedenle okul aile işbirliğinin düzeyi öğrencinin yaşı, özellikleri, okulun niteliği ve okul yönetiminin katılım politikası göz önünde bulundurularak ayarlanmalıdır.

ÇOCUĞUMUZUN OKUL BAŞARISINA KATKIDA BULUNMAK İÇİN NELER YAPMALIYIZ?

➡ "4. Eğitim Bileşenleri Araştırma Raporuna" göre, çocuğun sevgi ve şefkate olan ihtiyacının hayatının her aşamasında büyük rol oynadığı ve diğer maddi ihtiyaçlardan daha önemli olduğu vurgulanarak, anne-babasının sevgi, şefkatine doyan bir çocuğun kendisini güven ve huzur içinde hissedeceğine, başarılı ve mutlu bir birey olarak yetişeceğine işaret edildi. Bu duygunun çocuğun öğrenim hayatını olumlu yönde etkilemesinin yanında, istikrarlı (uzun süreli) arkadaşlıklar ve dostluklar kurma, mutlu olacağı mesleği seçme, mesleğinde başarılı olma, hayattan zevk alma, mutlu bir yuva kurma gibi yaşamın ileriki süreçlerinde de etkisi olduğuna dikkat çekildi.

- ✚ Çocuğumuzun hedef belirlemede yol gösterici olmalıyız. Çocuklarınızın kapasitesinin üzerinde bir hedefi kendiniz için belirlemeyin, bu çocukta kaygı ve endişeye neden olabilir. Bu da başarıyı olumsuz yönde etkiler. Hedef, motivasyon için temeldir ve davranışı yönlendirir. Hedefine ulaşan insanlar kendine güvenen, belirli bir amacı olan ve bu amaç doğrultusunda planlı, programlı ve disiplinli çalışanlardır. Örneğin;
 - Hedef belirlenirken öncelikle kısa vadeli hedefler belirlenmelidir, (Örneğin okul derslerinde başarılı olmak)
 - Daha sonra orta vadeli hedefler belirlenir, (ODTÜ'ye girmek, Boğaziçi'ne girmek ya da Fen Lisesine girmek, Anadolu Lisesine girmek, Güzel Sanatlar Lisesine girmek gibi)
 - En sonunda da uzun vadeli hedefler belirlenir. (Makine Müh olmak ya da Avukat, öğretmen olmak gibi)
- ✚ Çocuğun okulu ve öğretmenleri ile sıkı bir işbirliği kurun. Öğretmeni çocuğunuzu tanımasına yardımcı olun. Aile yaşantınızla ilgili bilgi vermek çok faydalı olur.
- ✚ Çocuğunuzu okulda ziyaret edin. Bunun için toplantı gününün gelmesini beklemeyin.
- ✚ Okul-aile birliği toplantılarını kaçırmayın.
- ✚ Okuldaki sosyal ve sanatsal faaliyetler hakkında bilgi edinin ve çocuğunuzun bunlara katılmasını sağlayın.
- ✚ Çocuklarınızı başarılı hale getirmek için onlara sürekli olumsuzluklardan arınmış mesajlar iletmelisiniz. Bunu ortaya koyarken de gerçekçi olduğunuzu sürekli gösterin. 'Senin aklın ermez, bu işi kesinlikle yapamazsın', 'Nerede sen de o akıl ve fikir', 'Bu gidişle okuldan da kovulursun' gibi telkinler yerine, çocuğunuza 'Çocuğum sen bunu başarabilirsin, sen bu işi yaparsın' gibi mesajları ulaştırın.
- ✚ Başarılı kişilerin hayat hikâyelerini onun anlayacağı bir dille anlatın.
- ✚ Verilen bir görevi tamamladığında aşırıya kaçmadan onu tebrik edin. Bir şeyler başarmış olmanın keyfini yaşatın ona.
- ✚ Çocuğunuzun okul başarılarını ödüllendirin.
- ✚ Başarısız olduğu durumlarda onun yanında olduğunuzu hissettirin.
- ✚ Çocuğunuzun derslerine destek olun. Ödevlerini yapıp yapmadığını kontrol edin. Ama onun yerine ödevini yapmayın.
- ✚ Okuma alışkanlığı kazanması için onun yanında kitap okuyun.
- ✚ Okulu basit bahanelerle aksatmasına izin vermeyin.
- ✚ Çocuğun okulu ile ilgili anlattıklarını dikkatle dinleyin. Söyledikleri hakkında ona sorular sorun, yorumlarda bulunun. Onu dinlemezseniz bir daha kolay kolay paylaşımda bulunmayacak, duygularını içine atmaya başlayacaktır.
- ✚ Okula gitmeden önce çocuğunuzun mutlaka kahvaltı etmesini sağlayın. Aç karnına okula gitmesi zihinsel faaliyetlerini yavaşlatacağı gibi, derse konsantre olmasını da engeller.
- ✚ Veli toplantılarına mutlaka katılın.
- ✚ Her çocuğun bir öğrenme süresi ve algılama kapasitesi vardır. Çocuğunuzun hiç kimseyle kıyaslamayın. Bu onun kendine güveninin yok olmasına neden olur.
- ✚ Çocuğunuzun sağlığıyla yakından ilgilenin. Gözlerindeki bir bozukluktan dolayı göremiyor, kulağındaki bir rahatsızlıktan dolayı duyamıyor olabilir.
- ✚ Okula giriş-çıkış saatlerini takip edin. Arkadaş çevresini tanıyın.
- ✚ Okulun kütüphanesinden ya da milli kütüphaneden yararlanmaya teşvik edin.
- ✚ Okul araç-gereçlerini dikkatli kullanmasını sağlayın.
- ✚ Sürekli olarak "Ders Çalış!" şeklinde uyarılarda bulunmayın. Ona ders çalışacağı bir mekân oluşturmaya çalışın. Herhangi bir konuyu öğrenmenin kendisine neler kazandıracağını anlatın.
- ✚ Ders dışında oyun ve eğlenceye de zaman ayırmasını sağlayın.
- ✚ Okul ve öğretmenleriyle ilgili olumsuz görüşlerinizi çocuğun yanında dile getirmeyin.
- ✚ Çocuğunuza öğretmeni ile ilgili güzel şeyler söyleyin. Öğretmenin onu çok sevdiğini ve onun da öğretmeninden çok şeyler öğreneceğini telkin edin.

- ✚ Olumsuz yönlerini cezalandırmaktan çok olumlu yönlerini ödüllendirmeye giderseniz tüm davranışlarını olumluya çevirmeye yönelecektir.
- ✚ Çocuğun yanında kesinlikle tartışmaya girmeyin. Sorunlarınızı çocukların yanında konuşmayın.
- ✚ Çocuğunuzun temizliğine, kılık kıyafetine dikkat ediniz.
- ✚ Anne baba olarak tüm davranışlarınızla ona örnek olunuz.
- ✚ Çocuğunuzunuzu iyi tanıyın, ondan yapamayacağı şeyler beklemeyiniz.
- ✚ Her isteğini yerine getirmemek veya isteklerini çok sınırlandırmamak gerekir.
- ✚ Anne baba olarak değişik davranışlar göstermeyin, aynı şekilde davranın.
- ✚ Çocuğunuzun okul ve öğretmenleri hakkında şikâyetleri olursa, hemen öğretmenleriyle görüşünüz.
- ✚ Çocuğunuzun sınıf, şube ve okul numarasını bilin.
- ✚ Ders çalışırken çocuğunuzunuzu ev işi, çarşı, pazar işi için kaldırmayınız.
- ✚ Beğendiniz, takdir ettiğiniz taraflarını çocuğunuza söyleyin.
- ✚ Çocuklarınız arasında ayırım yapmayın, onları kıskandırmayın.
- ✚ Bilmediklerini çekinmeden öğretmenlerine sormaları gerektiğini anlatın.
- ✚ Okula devam durumu ile yakında ilgileniniz.
- ✚ Öğüt vermek yerine örnek davranışlar sergileyin.
- ✚ Aile ve evle ilgili konularda ve sorunlarda çocuğunuzun düşünce ve önerilerini alıp onunla konuşun.
- ✚ Çocuklarda oluşabilecek “depresyon, stres bozukluğu, tik bozuklukları, konuşma bozuklukları, davranış değişiklikleri, kaygı ve uyku bozuklukları” gibi psikiyatrik durumlara karşı anne babaların hekim yardımı alması gerekir.
- ✚ Azarlama, aşağılama çocuğun kendine olan özgüvenini yaraladığı gibi anne ve babasına olan güvenini de olumsuz etkiler. Çocuğunuz için “istenmeyen” kişi olmak istemiyorsanız ona sevgiyle yaklaşın ve her zaman yanında olduğunuzu hissettirin.
- ✚ Anne ve babadan sadece birinin desteği yarım bir aile desteğidir. Her ikisinin de aynı şekilde ilgi ve sevgi göstermesi gerekir.

ÇOCUKLARINIZ;

“ OKULDAKİ BAŞARI DURUMUM NASIL OLURSA OLSUN, EVE DÖNDÜĞÜMDE BENİ KUÇAKLAYACAK İKİ KİŞİ HER ZAMAN VAR”

Şeklinde bir inanca ve düşünceye sahiplerse, kesinlikle daha başarılı olacaklardır.

Çocuğunuzla ilgili yaşadığınız problemlerinizde

Okulumuz Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisinden yardım alabilirsiniz.

Yusuf DUMAN
Rehber Öğretmen